

Haza és nagyvilág

SZÖG ÉS OLAJ

Pilinszky a Vigilia kiadásában

A kötet könyvészeti szempontból is nagyon szép munka. Formátuma és terjedelme ideális: ennél több egy kötetben már kevesebb volna. *Balla Demeter* címlap-fotója méltó a szerzőhöz és méltó a könyvhöz: egy jellegzetes Pilinszky-gesztust sikerült megörökítenie.

Joggal kifogásolhatjuk viszont a könyv szerkesztését. Sokkal áttekinthetőbb lett volna, ha a szöveg gondozója, *Jelenits István* tematikusan csoportosítja az írásokat; a kronologikus sorrend a koncepcióhiány jele. Költészetéhez hasonlóan Pilinszkynek a prózája sem mutat „fejlődést”. Nem értünk egyet a könyv fülszövegével, mely szerint a költő utolsó éveiben már szokatlanul őszinte és magas fokra fejlesztette a publicisztikai műfajt. 1959–60-ban is írt megrendítő darabokat, s a hetvenes évek végén is letett gyengébb, rutinszerű cikkeket – ahogy ez a hírlapírásban a legjobbakkal is előfordul. A könyv olvashatóbb, világosabb és tartalmasabb lett volna, ha a szerkesztő elhagyja az időrendi beosztást (amit a függelék ügyis közöl), és inkább a szerző gondolatköreit követi.

Mindenképp dicséretes a terjesztés nagyvonalúsága. A kifejezetten egyházi jellegű könyveket, mint tudjuk, csak az erre kijelölt boltokban árúsítják. A Vigilia-Könyvek azonban bekerülhetnek az Állami Könyvterjesztő és a Művelt Nép üzlethálózatába is. Pilinszky esetében ez különösen indokolt: az ő életművét senki nem vallhatja kizárólag a magáénak, nem sajátíthatja ki semmilyen eszme nevében – költészet, prózája egyként kulturális köincs.

Bálint B. András

Forrás

1983. november

KARÁCSON IMRE EMLÉKEZETE

(1983. novemberi számunk)

Karácson Imre emlékezete című írásom szövegébe – a kézirat adataitól eltérően – két hiba „csúszott”. Karácson Imre XVIII. (és nem XIII.) századi török diplomatakáron krónikáit fordította le. Pár plébánosává nem 1800-ban, hanem 1900-ban nevezték ki.

Varga Lajos

ETIKA ÉS PÁRBESZÉD

(1983. novemberi számunk)

A *Vigilia* novemberi száma új nyomdatechnikával, tetszesebb külsőben, könnyebben olvasható karakterrel jelent meg. A Szent István Társulatnál készült a szedés. E szám központi témája *Etika és párbeszéd*. Ahogy a szerkesztőségi bevezetőben olvassuk, a katolikus folyóirat a Possonyi László, Sik Sándor és Rónay György által képviselt szellemi nyitottságot, a katolikus egyetemességet vallja továbbra is magáénak.

A húsz éve elhunyt Sik Sándorról mint a nyitottság példájáról emlékezik meg Rónay László. Mészáros István pedig a *Sik Sándor és a magyar cserkészpedagógia* című remek tanulmányának második részét közli. Az első rész az októberi számban jelent meg.

A központi témát Rosdy Pál *Az etikai párbeszéd alapkérdései* című összefoglalása vezeti be. Mint hallgatónk emlékezik rá, mi magunk itt a rádióban tíz előadás keretében ismertettük a Nem-hívók Vatikáni Titkársága idei tavaszi plenáris ülésének konferenciáit, amelyek éppen a nem-hívókkal folytatandó etikai párbeszéd különböző szempontjait tárgyalták. Örülünk, hogy most hallgatónk a Vigiliában is olvashatják a néha nehéz fejtegetések összefoglalását, hiszen többen érdeklődtek, hogy esetleg valahol megjelenik-e előadásorozatunk szövege.

Horváth Pál marxista filozófus a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézetének tudományos munkatársa a kereszténymarxista párbeszéd időszerű kérdéseivel foglalkozik *Koegzisztencia, konvergencia, dialógus* című tanulmányában. Szól e párbeszéd feltételeiről, a marxista valláskritika újabb értelmezéséről, amely főleg Marx gyakorlati ateizmusát hangsúlyozza.

A Vigilia központi témakörébe tartozik még Bolberitz Pál esszéje a vallási tapasztalás megközelítéséről, Joós Ernő *Kultúra és etika* című tanulmánya, Beran Ferenc eszmefuttatása – *Az ember alapmagatartása és az erkölcs* –, valamint Nagy Kázmér *Monológ a dialógusról* című morfondírozása.

Remélhetőleg a szedés új megoldásával megrövidül a nyomdai átfutás ideje és így lehetőség nyílik az aktualitások, időszerű események bemutatására is. Mindez megférne a folyóiratban, még ha sajátos jellegénél fogva főleg kulturális, irodalmi, világnézeti lap is. Ez is hozzátartozik ahhoz a zsinati irányvonalhoz, amelyről a szerkesztőségi bevezető beszél.

Magyar Figyelő
Vatikáni Rádió

Sári Gál Imre:

AMERIKAI MAGYAR KIS LEVÉLTÁR. Sári Gál Imrét elsősorban mint költőt tartja számon az amerikai magyar irodalom ismerője. Lírai szemlélet- és kifejezőmódjára a neo-avantgarde törekvések hatottak, de fel-fel-tűnnek verseskönyveiben a magyar népi hagyományok motívumai is. Már korábban is összeállított érdekes dokumentumköteteket, melyekben az amerikai magyarság életvitelével, lassú felszivódásával foglalkozott, sokoldalúan mutatta be „az amerikai Debrecen”, Cleveland életét.

Az *Amerikai magyar kis levéltár* e múlt idéző, magyarság-megőrző tevékenységének kivételes értékű dokumentuma. A szerző levéltári és folyóirat-történeti kutatásainak anyagából kiválasztotta azokat a ma még visszahozható emlékeket, melyek az amerikai magyarság életére a legjellemzőbbek, illetve amelyeket ő maga azoknak érzett. A különféle xerox-eljárással közzétett nyomtatványok minden hozzájuk fűzött kommentár nélkül is páratlan érdekességű történeti folyamatot érzékeltetnek, hiteles képét adják az 1956 után az Egyesült Államokban betelepedett magyarság sokszor merőben eltérő törekvéseinek. Sári Gál Imre csak kivételes esetben közöl 1956 előtt készített nyomtatványokat. Közülük kiemelkedő jelentőségű Bartók Béla első clevelandi hangversenyének másora, a Cleveland Museum of Art igazgatójának Bartókhoz írt levele és Bartóknak egy 1981-ig ismeretlen fényképe, melyet a clevelandi első közlés után a *Muzsika* című zenei folyóirat publikált hazánkban.

Az amerikai magyarság életéről rendelkezünk már igen értéktes tanulmányokkal, Sári Gál Imre gyűjteménye azonban ezek nyomán is sok újat, eredetit tud megmutatni. A hétköznapi egészen egyszerű történéseit eleveníti meg, tehát a tudománynak azt az újabban mind népszerűbb és szélesebb körben végzett munkáját segíti nélkülözhetetlen forrásadatokkal, amely egyre átfogóbban próbálja rekonstruálni egy-egy korszak életmódját.

Egyelőre nehéz felmérni, mit is köszönhet Sári Gál Imre áldozatos tevékenységének a magyarságtudomány. Annyi biztos, hogy a „kis levéltár” összesen tíz (!) példányban megjelent három kötete a forráskutatásnak és a dokumentumgyűjtésnek olyan summázata, melyet nemzedékek forgathatnak majd haszonnal és tanulsággal.

(R. L.)

Kabdebó Tamás:

ÉVELŐ (Róma, 1980) A Manchesterben élő és jelenleg a maynooth-i (Írország) St. Patrick's College-ban működő Kabdebó Tamás igényes, értékes filológiai munkát végez, emellett több-kevesebb rendszerességgel jelennek meg elbeszélései, kisregényei, kritikái és műfordításai. (Utóbbiak közül külön említést érdemel az 1976-ban kiadott *100 hungarian poems.*) *Evelő* című kötetének kicsit talányos műfaji megjelölésül az „eklektikus történetek” alcímet adta. Valójában rövidre vágott elbeszéléseket, tárcákat gyűjtött egybe, melyeknek leginkább az a közös jellemzője, hogy különféle nézőpontokból ugyan, de végül is az ember kiismerhetetlen, sokrétű lelkiségét mutatják be.

Kabdebó Tamás elbeszéléscineinek nincs pontosan körülyzetre érvényes történetet mondjon el. Paradigmatikusnak szánja majdnem mindegyik művét, bármily különös környezetben játszódjanak is azok, bármily sajtóságos emberi karakterek bukkanjanak is fel bennük. A példázat-jelleg különösen azokban a novelláiban érhető tetten, melyekben a magyar epikus hagyományokhoz kapcsolódva – elsősorban a századvég tragikus sorsú, de úttörő jelentőségű „ködlovagjai”-nak útját felélesztve – azt érzékelteti, hogy az ember nem vagy csak nehezen tud otthont teremteni magának a világban, s ezért kielégíthetetlen nyugtalanságtól újra igyekszik orvosszert találni az elidegenedésre. Esendő és talpraesett hősei makacs kitartással fürkészik a humánus életértékeket, azokat a nehezen kiküzdhető és megvalósítható kapcsolatokat, melyek számukra a boldogság esélyét rejtik. S mert e törekvésüket nem, vagy ritkán kíséri siker, a novellákat szelid nosztalgia és évődő önirónia szövi át.

(r. l.)

Itt hívjuk fel olvasóink és az érdeklődők figyelmét arra, hogy lapunk régebbi számai a Vigilia Kiadóhivatalában megvásárolhatók.